

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський державний
педагогічний університет імені Володимира Винниченка

Кафедра образотворчого мистецтва та дизайну

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
Стрітьсвич Т.М. _____
«30» серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИСУНОК

Галузь знань **02 Культура і мистецтво**
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність: **023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація**
Освітня програма: **Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація**
Факультет **Мистецький**
Форма навчання: **Денна**

2019– 2020 навчальний рік

Робоча програма *РИСУНОК*

для студентів за спеціальністю: 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Розробники: Пунгіна О.А кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва та дизайну

Протокол від «30» серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну

(підпис)

Стрітьсвич Т.М.

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 10	Галузь знань: <i>02 Культура і мистецтво</i> Напрямок підготовки: <i>023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація</i>	Нормативна
Розділів – 2 Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр 3-4 - й
Загальна кількість годин – 1185		Вид контролю: Дз./Екзамен Лекції 2/2 год. Практичні, семінарські
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5/4 самостійної роботи студента – 79/63	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лабораторні 84/70 год. Самостійна робота 79/63 год.
		Індивідуальні завдання: Консультації:

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%): 37Х63

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ КУРСУ

2.1. Мета викладання дисципліни - дати комплекс знань, умінь та навичок з малюнку

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- вивчення закономірностей природи;
- усвідомлення принципів та методів реалістичного зображення об'ємної форми засобами малюнку;
- підвищення культури сприйняття студентів та формування високих естетичних потреб;
- розвиток творчих здібностей на основі пізнання різних рівнів художнього образу;
- розвиток цілісного сприйняття;
- опанування уміннями та навичками лінійно-конструктивної побудови, світлотіньового та тонального малюнку;
- оволодіння етапами виконання малюнку, виразними засобами малюнку.

2.3. Перелік дисциплін, засвоєння яких необхідно студентам для вивчення курсу лінійна та повітряна перспектива, композиція,

2.1. Мета викладання дисципліни: розкрити основні положення теорії образотворчої композиції з метою розвитку у студентів умінь вільного оперування набутими знаннями у власній художній діяльності, вироблення наукового мистецького світогляду та навичок вести самостійну навчально-творчу й дослідницьку роботу.

2.2. Завдання вивчення дисципліни: основним завданням курсу є: розвиток естетичного ставлення до творів мистецтва; розвиток художнього мислення, творчої уяви, зорової пам'яті, просторової уяви, художніх здібностей; виховання художньо-естетичної культури і художнього смаку.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ

III семестр

Змістовний модуль 1

ТЕМА: Узагальнення і деталізація. Цілісне сприйняття малюнку. Особливості будови голови людини. Основні відомості щодо конструктивної будови деталей голови. (2 год.)

IV семестр

Змістовний модуль 2

ТЕМА: Зображення гіпсової голови. Методична послідовність зображення гіпсової голови. Передача матеріальності та характеру освітлення.(2 год.).

4. Структура навчальної дисципліни

Тема		Лаб	Сам.
III семестр			
Тема 1	Малюнок нескладного натюрморту в просторовому середовищі. Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону	10	10
Тема 2	Малюнок інтер'єру	10	10
Тема 3	Малюнок гіпсової моделі носа. Виявлення об'єму й форми за допомогою світлотіні	8	8
Тема 4	Малюнок гіпсової моделі ока. Виявлення об'єму й форми за допомогою світлотіні	8	8
Тема 5	Малюнок гіпсової моделі губ. Виявлення об'єму та форми за допомогою світлотіні	8	8
Тема 6	Малюнок гіпсової моделі вуха. Виявлення об'єму та форми за допомогою світлотіні	8	8
Тема 7	Малюнок гіпсової античної маски Аполлона (Венери)	14	10
Тема 8	Малюнок гіпсової маски Давида – зліпка зі скульптури Мікеланджело	18	17
	всього	84	79
IV семестр			
Тема 1	Малюнок гіпсової античної голови (Аполлона або Антиноя). Виявлення об'єму і форми за допомогою світлотіні й тону	12	10
Тема 2	Малюнок гіпсової античної голови середньої складності (Гомер, Платон, Сократ). Тональне вирішення	14	10
Тема 3	Малюнок черепа людини в трьох ракурсах: анфас, профіль або три чверті. Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону	24	20
Тема 4	Малюнок гіпсової моделі голови людини – екорше (анфас або три чверті). Виявлення об'єму, форми та	12	13

	простору за допомогою світлотіні й тону		
Тема 5	Малюнок голови натурника (зображення в анфас або три чверті). Світлотіньове і тональне вирішення	8	10
	Всього	70	63

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Малюнок нескладного натюрморту в просторовому середовищі. Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону	10
2	Малюнок інтер'єру	10
3	Малюнок гіпсової моделі носа. Виявлення об'єму й форми за допомогою світлотіні	8
4	Малюнок гіпсової моделі ока. Виявлення об'єму й форми за допомогою світлотіні	8
5	Малюнок гіпсової моделі губ. Виявлення об'єму та форми за допомогою світлотіні	8
6	Малюнок гіпсової моделі вуха. Виявлення об'єму та форми за допомогою світлотіні	8
7	Малюнок гіпсової античної маски Аполлона (Венери)	14
8	Малюнок гіпсової маски Давида – зліпка зі скульптури Мікеланджело	18
	Разом III семестр	84
1	Малюнок гіпсової античної голови (Аполлона або Антиноя). Виявлення об'єму і форми за допомогою світлотіні й тону	12
2	Малюнок гіпсової античної голови середньої складності (Гомер, Платон, Сократ). Тональне вирішення	14
3	Малюнок черепа людини в трьох ракурсах: анфас, профіль або три чверті. Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону	24
4	Малюнок гіпсової моделі голови людини – екорше (анфас або три чверті). Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону	12
5	Малюнок голови натурника (зображення в анфас або три чверті). Світлотіньове і тональне вирішення	8
	Разом IV семестр	70

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Малюнок нескладного натюрморту в просторовому середовищі. Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону	10
2	Малюнок інтер'єру	10
3	Малюнок гіпсової моделі носа. Виявлення об'єму й форми за допомогою світлотіні	8
4	Малюнок гіпсової моделі ока. Виявлення об'єму й форми за допомогою світлотіні	8
5	Малюнок гіпсової моделі губ. Виявлення об'єму та форми за	8

	допомогою світлотіні	
6	Малюнок гіпсової моделі вуха. Виявлення об'єму та форми за допомогою світлотіні	8
7	Малюнок гіпсової античної маски Аполлона (Венери)	10
8	Малюнок гіпсової маски Давида – зліпка зі скульптури Мікеланджело	17
	Разом III семестр	79
1	Малюнок гіпсової античної голови (Аполлона або Антиноя). Виявлення об'єму і форми за допомогою світлотіні й тону	10
2	Малюнок гіпсової античної голови середньої складності (Гомер, Платон, Сократ). Тональне вирішення	10
3	Малюнок черепа людини в трьох ракурсах: анфас, профіль або три чверті. Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону	20
4	Малюнок гіпсової моделі голови людини – екорше (анфас або три чверті). Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону	13
5	Малюнок голови натурника (зображення в анфас або три чверті). Світлотіньове і тональне вирішення	10
	Разом IV семестр	63

10. Методи навчання

Лекції, самостійна та лабораторна робота.

11. Методи контролю

Поточний контроль знань під час лабораторних занять, перегляд, екзамен. Оцінювання якості знань студентів, здійснюється шляхом поточного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Дф. Залік - 3 семестр

Екзамен – 4 семестр

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	--	---

Критерії оцінювання на лабораторних заняттях з Рисунку:

A – студент досконало володіє теоретичним матеріалом, самостійно поповнює свої знання,

розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни,

дотримується методичної послідовності виконання зображення,

уміє аналізувати закономірності лінійної та повітряної перспектив і застосовує їх під час зображення

уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту,

добре розуміє форму предметів та передає її засобами малюнку,

відповідно передає характер освітлення, світлотінь, тон, матеріальність,

самостійно аналізує та komponує зображення в аркуші

охайно та у відведений час виконує завдання

B – студент добре володіє теоретичним матеріалом,

розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни,

дотримується методичної послідовності виконання завдання,

уміє аналізувати закономірності лінійної та повітряної перспектив і застосовує їх під час зображення

уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту,

розуміє форму предметів та вправно її передає допускаючи лише незначні порушення, які самостійно виправляє,

добре передає характер освітлення, світлотінь, тон, матеріальність,

аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші

охайно та у відведений час виконує завдання

C – студент орієнтується в теоретичному матеріалі,

не завжди впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни,

дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача,

уміє аналізувати закономірності лінійної та повітряної перспектив і застосовує їх під час зображення, інколи допускає порушення лінійної перспективи,

уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту, інколи допускає помилки у зображенні предметів відносно лінії горизонту,

розуміє форму предметів та вправно її передає допускаючи лише незначні порушення, які виправляє під керівництвом викладача,

добре передає характер освітлення, світлотінь, тон, матеріальність,

аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші під керівництвом викладача

охайно та у відведений час виконує завдання

охайно та у відведений час виконує завдання

D - студент не завжди орієнтується в теоретичному матеріалі,

не завжди впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни,
дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача,

не впевнено передає основні пропорційні співвідношення, допускає незначні помилки у передачі перспективних скорочень

уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту, інколи допускає помилки у зображенні предметів відносно лінії горизонту

розуміє форму предметів та допускає порушення під час її графічного моделювання,

допускає погрішності в передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності,

аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші під керівництвом викладача виконує завдання у відведений час

Е - студент не орієнтується в теоретичному матеріалі,

не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни,

дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача,

допускається значних порушень в передачі основних пропорційних співвідношень,

допускає помилки у зображенні предметів відносно лінії горизонту

розуміє форму предметів та допускає значні порушення під час її графічного моделювання,

допускає значні погрішності у передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності,

комponує зображення в аркуші під керівництвом викладача

не охайно і не у відведений час виконує завдання

FX - студент не орієнтується в теоретичному матеріалі,

не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни,

не дотримується методичної послідовності виконання завдання,

допускається значних порушень в передачі основних пропорційних співвідношень,

допускає значні помилки у зображенні предметів відносно лінії горизонту

розуміє форму предметів та допускає значні порушення під час її графічного моделювання,

допускається значних помилок у передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності,

не вдало komponує зображення в аркуші

не охайно, зі значним запізненням виконує завдання

13. Методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Рисунок»

14. Рекомендована література

Основна:

1. Аксенов К.И. Рисунок. - М.: Плакат, 1987. – 197 с.

2. Баммес Готфрид Изображение фигуры человека /Пособие для художников, преподавателей и учащихся. – Берлин: Фольк унд Виссен, 1984.
3. Бар чаї Й. Анатомія для художників. – Будапешт, 1999
4. Волкотруб И.Т. Основы художественного конструирования: Учебник для худ. учебных заведений. – К.: Выща школа. Голов. издат., 1988. – 191 с.
5. Єфімов І.В. Про мистецтво скульптури. - М.: Мистецтво, 1977
6. История зарубежного искусства. - М.: Изобразительное искусство. – 1984
7. Кирцер Ю.М. Рисунок и живопись: Практическое пособие. – М.: Высш. шк., 1992.–270 с.
8. Ли Н.Г. Рисунок. Основы академического рисунка: Учебник. – М.: изд. Эксмо, 2005. – 480 с.
9. Мельник А.А. Основные закономерности построения скульптурного рельефа. – М.: Высш. шк., 1985. - 110 с.
- 10.Павлов Г.М. Анатомія людини. – М.: Мистецтво, 1994.
- 11.Ростовцев Н.Н. Рисунок. – М., Просвещение, 1986
- 12.Смит Р.К. Перспектива. – М.: Изд. Кристина – новый век, 2002.
- 13.Устин В.Б. Композиция в дизайне. Методические основы композиционно-художественного формообразования в дизайнерском творчестве: учебное пособие. – М.: АСТ: Астрель, 2006. – 239 с.
- 14.Учебный рисунок. – М.: Изд. Изо. Искусство, 1995.
- 15.Федоров М.В. Рисунок и перспектива. – М.: Гос изд Искусство, 1960. – 130 с., илл.
- 16.Хогарт Б. Рисунок человека в движении. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2001. – 176 с.
- 17.Хогарт Б. Динамическая анатомия для художников. – Тула: Родничок, - М.: Астрель, 2001.
- 18.Школа изобразительного искусства. - М.: Изобразительное искусство. – 1986.
- 19.Юному художнику: Практическое руководство по изобразительному искусству. – М.: Издательстао Академии художеств СССР, 1963

Додаткова:

1. Авсеян О.А. Натура и рисование по представлению. – М.: Изобразительное искусство, 1985. – 152 с.
2. Васютинский Н. Золотая пропорция. – М.: Молодая гвардия, 1990.
3. Дюваль М. Анатомия для художников. – М. – Л., 1940.
4. Закс Ханнелоре Донателло. – Берлин: Мир искусства, 1988.
5. Косарева А.В. Искусство медали. – М.: Просвещение, 1977.
6. Молева Н., Белютин Э. Школа Ашбе. М., «Искусство», 1958.
7. Роден О. Сборник статей о творчестве. – М., 1960
8. Степанов А. Мастер Альбрехт. – Ленинградское отделение: Искусство, 1991.
9. Эрпель Фриц Микеланджело. – Берлин: Мир искусства, 1990.